

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A.Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2019-06-

Nr. (1.1.11-45) SD-

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ PLĖTROS ĮSTATYMO NR. XII-717 PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ASOCIACIJŲ ĮSTATYMO NR. IX-1969 10 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS LABDAROS IR PARAMOS FONDŲ ĮSTATYMO NR. I-1232 PAPILDYMO 6¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Ministerija), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr.167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“ (toliau – Vyriausybės programos įgyvendinimo planas), 1.2.3 darbo „Bendruomeniškumo sustiprinimas, įtraukiant nevyriausybinės organizacijas ir bendruomenes į sprendimų priėmimo procesus“ 3 priemone „Nevyriausybinių organizacijų institucinis stiprinimas, numatant tikslines finansavimo priemones, įkuriant nevyriausybinių organizacijų fondą“ ir Nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepcijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. sausio 20 d. nutarimu Nr. 85 „Dėl Nevyriausybinių organizacijų plėtros koncepcijos patvirtinimo“, priedo 4 priemone „Nustatyti iš valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšų finansuojamos NVO veiklos vertinimo, atskaitomybės ir viešumo principus“, parengė ir teikia Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo Nr. XII-717 pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo Nr. IX-1969 10 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą ir Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymo Nr. I-1232 papildymo 6¹ straipsniu įstatymo projektą (toliau kartu – įstatymų projektai).

Šiuo metu galiojantis Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymas (toliau – Įstatymas) buvo priimtas 2013 m. gruodžio 19 d. Nors Įstatymo priėmimas vertinamas kaip svarbus žingsnis reglamentuojant nevyriausybinių organizacijų (toliau – NVO) politikos formavimo ir įgyvendinimo principus, valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų

bendradarbiavimą su NVO ir kitas NVO veiklos sąlygas, skatinančias jų plėtrą, Įstatymu nustatytas reguliavimas nėra pakankamai išsamus ir aiškus.

2019 m. balandžio 26 d. buvo gautos Lietuvos Respublikos Vyriausybės Teisės grupės išvada bei Socialinės politikos grupės pažyma. Iš esmės visos pastabos suderintos darbo tvarka, tačiau į keletą pastabų neturėjome galimybės atsižvelgti dėl šių priežasčių:

- **Įstatymo projekte nustatyti, kad NVO taryba yra prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir ją sudaro, veiklos nuostatus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.**

2019 m. gegužės 15 d. vykusio NVO tarybos posėdžio metu šis siūlymas buvo apsvarstytas. NVO tarybos nariams priėmus sprendimą likti prie Ministerijos, neturime galimybės atsižvelgti į pateiktą siūlymą.

- **Esminius NVO fondo tarybos sudarymo reikalavimus reglamentuoti įstatymu, kaip tai padaryta dėl NVO tarybos.**

Pažymėtina, kad, kuriant nuostatas, reglamentuojančias NVO fondo veiklą, buvo remiamasi analogiškai veikiančio Valstybinio visuomenės sveikatos stiprinimo fondo veiklos reglamentavimu. Taigi, remiantis jau nusistovėjusiu reglamentavimu ir gerąja praktika (analizuotas Estijos Respublikoje veikiančio nacionalinio NVO fondo veikimo modelis), manytina, kad būtų tikslinga reikalavimus dėl NVO fondo tarybos numatyti poįstatyminiuose teisės aktuose.

- **Jei būtų nuspręsta fondą finansuoti iš gyventojų pajamų mokesčio (toliau – GPM) dalies, kaip nurodyta Vyriausybės programoje, svarstyтина, ar nėra tikslinga kartu teikti ir Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pakeitimų projektą.**

Atsižvelgdami į derinimo metu Finansų ministerijos išreikštą poziciją nepritari, kad NVO fondas būtų finansuojamas iš gyventojų nepaskirtos 2 proc. GPM dalies, manome, jog netikslinga teikti ir Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo pakeitimų projektą.

- **Projektai derinti su institucijomis 2018 m. birželio–rugsjūčio mėn., todėl svarstyтина, ar nebūtų tikslinga juos pakartotinai darbo tvarka suderinti ar aptarti su suinteresuotomis institucijomis. Svarstyтина į derinimo procesą įtraukti (jei tai nebuvo padaryta) Švietimo, mokslo ir sporto, Kultūros, Ekonomikos ir inovacijų ministerijas.**

Pažymėtina, kad teikiamais įstatymų projektais siekiama įgyvendinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plane numatytus darbus:

Nevyriausybinių organizacijų institucinis stiprinimas, numatant tikslines finansavimo priemones, įkuriant nevyriausybinių organizacijų fondą (terminas – 2018 m. II ketvirtis); Teisinių, techninių ir organizacinių priemonių sukūrimas bei įgyvendinimas, užtikrinant nevyriausybinių organizacijų sektoriaus skaidrumą ir viešumą (2019 m. I ketvirtis).

Įstatymų projektų derinimui užtrukus dėl struktūrinių Ministerijos pertvarkų, manytina, kad, siekiant įgyvendinti Vyriausybės programos įgyvendinimo plane numatytus darbus, nebūtų tikslinga naujai projektą derinti, taip dar labiau vilkinant numatytą Vyriausybės programos darbų įgyvendinimą. Derinimui užtrukus, kyla grėsmė, kad šių darbų nebus įmanoma atlikti šioje Vyriausybės kadencijoje, taigi, suplanuotiems darbams iškyla egzistencinė grėsmė.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, 2018 m. birželio 12 d. Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų projektų sistemoje derinti pateikus įstatymų projektus, visos suinteresuotos institucijos turėjo galimybę teikti pastabas. Devynios ministerijos pateikė pastabas arba nurodė, kad pastabų neturi.

2019 m. gegužės 7 d. įstatymų projektai buvo pristatyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės tarpinstituciniame pasitarime.

2019 m. gegužės 9 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybėje vyko pasitarimas tarp Žemės ūkio, Užsienio reikalų, Teisingumo bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijų atstovų dėl nevyriausybinių organizacijos statuso bei duomenų bazės reglamentavimo nuostatų. Siekiant, kad šiuo metu veikiančios organizacijos nepatirtų neigiamų pasekmių, susitikimo metu buvo nuspręsta:

- atsižvelgiant į Žemės ūkio ministerijos pastabą dėl Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programoje nustatyto reikalavimo, kurio esmė – tinkamumo sąlygas atitikti paraiškų paramai gauti pateikimo metu ir jų laikymąsi užtikrinti visą projektų įgyvendinimo ir kontrolės laikotarpį, asociacijoms, kurios iki šio Įstatymo projekto įsigaliojimo yra gavusios finansavimą pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 m. programą ir pagal šią programą įgyvendina vietos plėtros strategijas, taikyti naują nevyriausybinių organizacijos sąvoką nuo 2024 m. sausio 1 d.;
- atsižvelgiant į Užsienio reikalų ministerijos pastabą dėl Rytų Europos studijų centro galimybės atitikti nevyriausybinių organizacijos apibrėžimą, siekiant užtikrinti organizacijos finansavimą ir organizacijai gyvybiškai svarbias funkcijas, šiai organizacijai taikyti naują nevyriausybinių organizacijos apibrėžimą nuo 2023 m. sausio 1 d.

2019 m. gegužės 13 d. vyko susitikimas Teisingumo ministerijoje, kurio metu buvo suderintos nuostatos dėl nevyriausybinių organizacijos teisinio statuso registravimo ir duomenų teikimo Juridinių asmenų dalyvių informacinei sistemai.

I. Sprendžiama problema	<ul style="list-style-type: none"> - NVO sąvoka nėra aiški, todėl kyla nesusipratimų ją vartojant. - Neaiški nacionalinės skėtinės NVO sąvoka. - Neaišku, kiek NVO faktiškai vykdo veiklas ir sunku įvertinti NVO sektoriaus veiklą. - Numatytas NVO atstovų delegavimo į NVO tarybą principas sunkiai įgyvendinamas dėl bendro sutarimo reikalavimo ir delegavimo iš įvairių formų NVO. - Nenumatyti savivaldybės NVO tarybos veiklos, jos formavimo principai, taip pat aiškiai neapibrėžti jos įgaliojimai ir kompetencijos. - Nenumatyta NVO veiklos finansavimo valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšomis bei atsiskaitymo už skirtas lėšas tvarka, nenurodytas informacijos apie NVO veiklos finansavimą teikimo principas. - Nepakankamai reglamentuotas NVO duomenų tvarkymas Juridinių asmenų registre. - Nėra galimybių patikrinti, ar asociacijos nariai yra fiziniai ar juridiniai asmenys. - Trūksta išsamesnės informacijos apie labdaros ir paramos fondų dalininkus.
II. Siūlomos priemonės	<ul style="list-style-type: none"> - Patikslinti NVO sąvoką praplečiant sąrašą subjektais, nepriskirtiniais NVO. - Tikslinti NVO tarybos sudarymo tvarką, pakeičiant NVO atstovų delegavimo tvarką (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija iki 2019 m. gruodžio 31 d. pakeičia NVO tarybos nuostatus). - Plačiau reglamentuoti savivaldybių NVO tarybų formavimą, funkcijas, įgaliojimus.

	<ul style="list-style-type: none"> - Apibrėžti NVO teisę gauti finansavimą ir nustatyti atsiskaitymo už gautą finansavimą tvarką, įsteigti NVO fondą (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija iki 2019 m. gruodžio 31 d. parengia NVO fondo nuostatus), numatyti informacijos apie finansavimo NVO teikimo tvarką bei pagrindus, kai finansavimas NVO neteikiamas (Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliota institucija iki 2019 m. gruodžio 31 d. parengia šiuos dokumentus: <ul style="list-style-type: none"> - nevyriausybinių organizacijų finansavimo teikimo iš valstybės biudžeto ir lėšų administravimo tvarkos aprašą; - finansuotinos nevyriausybinių organizacijų programų ar projektų veiklos ir projektų vertinimo procedūrų aprašą; - lėšų pervedimo ir atsiskaitymo už gautą finansavimą tvarkos aprašą; - nevyriausybinių organizacijų vykdomos visuomenei naudingos veiklos naudos ir pasiektų rezultatų vertinimo tvarkos aprašą). - Numatyti galimybę NVO statusą įregistruoti Juridinių asmenų registre (Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija iki 2020 m. gruodžio 31 d. parengia Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos ir Juridinių asmenų registro nuostatus, o Socialinės apsaugos ir darbo ministerija patvirtina reikalingus klasifikatorius). - Papildyti Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo 10 straipsnio 4 dalies 2 punktą nurodant, kad asociacijos ataskaitoje turi būti pateiktas ne tik asociacijos narių skaičius, bet ir juridinių asmenų, esančių asociacijos nariais, skaičius, nurodant juridinio asmens pavadinimą, teisinę formą, kodą. - Papildyti Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymą 6¹ straipsniu numatant, kokie duomenys apie dalininkus ir per kiek laiko teikiami Juridinių asmenų registrai, kas gali gauti šiuos duomenis.
III. Priemonių kaštai	NVO fondui įsteigti ir jo veiklai užtikrinti reikės 3–5 mln. Eur

	per metus. 150 tūkst. Eur valstybės biudžeto lėšų reikės NVO duomenų bazės funkcionalumui užtikrinti.
IV. Nauda visuomenei	Geriau suprantama NVO sąvoka, aiškesnės NVO tarybos ir savivaldybių NVO tarybų formavimo procedūros, jų funkcijos ir įgaliojimai, gaunama tiksli informacija apie NVO veiklą Lietuvoje. Sudarytos prielaidos sklandžiai ir skaidriai NVO plėtrai ir veiklai.

Konkrečios įstatymų projektuose nustatytos teisinio reguliavimo priemonės apibūdintos ir jas pagrindžiantys argumentai išsamiai nurodyti kartu pateiktame aiškinamajame rašte.

Įstatymų projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje.

Įstatymų projektus parengė Ministerijos vyriausioji patarėja nevyriausybių organizacijų ir bendruomenių plėtros klausimais Aurelija Olendraitė, tel. 8 706 68 248, el. p. aurelija.olendraitė@socmin.lt.

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projektas, 1 lapas.
2. Įstatymų projektai ir jų lyginamieji variantai, 16 lapų.
3. Įstatymų projektų aiškinamasis raštas, 7 lapai.
4. Suinteresuotų institucijų išvadų kopijos, 32 lapai.
5. Įstatymų projektų derinimo pažyma, 5 lapai.
6. Įstatymų projektų antikorupcinio vertinimo pažyma, 6 lapai.

Socialinės apsaugos ir darbo ministras

Linas Kukuraitis

Aurelija Olendraitė, tel. 8 706 68 248, el. p. Aurelija.Olendraite@socmin.lt